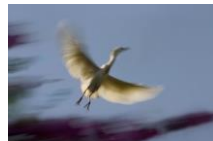

יום ה', י"ח בחשוון תש"ע (05 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם. אבא קובנר, 1978

בתחילת פרשת השבוע, פר' "וירא", ה' שולח 3 מלאכים לבקר אצל אברהם אבינו, ביניהם על אחד מהם לבשר על לידת בן ל"זוג הראשון" של עם ישראל...

"וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כִּפְתַח חַיָּה וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשַׁתְּךָ וְשָׂרָה שְׂמַעְתָּ פֶתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו. וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים בָּאִים בַּיָּמִים חֲדָל לְהִיטֹת לְשָׂרָה אֶרְחַ כְּנָשִׁים. וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרַי בְּלִתי הִיטְתִּי-לִי עֲדָנָה וְאֲדֹנָי זָקֵן. וַיֹּאמֶר ה' אֶל-אַבְרָהָם לְמָה זֶה צִחַקְךָ שָׂרָה לֵאמֹר הָאֵף אֲמָנָם אֶל־דְּ-וְאֲנִי זָקְנָתִי. הֲיִפְלֵא מִה' דָּבָר לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כִּפְתַח חַיָּה--וּלְשָׂרָה בֵּן. וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צִחַקְתִּי כִּי יֵרָאֶה וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צִחַקְתִּי." [בראשית י"ח 9-15]

אומר על כך רש"י: שני הכתוב מפני השלום, שהרי היא [הוסיפה ו] אמרה "ואדני זקן". כלומר, כאשר ה' פונה אל אברהם, הוא אינו מזכיר ששרה אמרה כי גם הוא, אברהם, זקן מללדת בן. ייתכן וה' מסתיר את האמת מאברהם? אין לו, לאברהם, הזכות לדעת מה שאשתו אומרת עליו? ובכן, מסביר רש"י, נכון. יש דברים שעלולים לפגוע ואינם מוסיפים לידע. אברהם יודע בן כמה הוא. הוא אולי לא יודע מה חושבת שרה בעניין זה, אך ה' יתברך יודע ומבין את כל התסריט, ויודע שלפעמים שלום בית דורש שתיקה.

במאמר הבא, למדים על הזכות לדעת' מזווית אחרת...

זכות הציבור לדעת, חובת הציבור לדעת...

רכילות ולשון הרע הינם איסורים חמורים ביהדות. מנגד, בנויה התקשורת הישראלית ברובה על לשון הרע והדלפות ממוקדי השלטון. כיצד ניתן לקיים תקשורת מבוקרת ואמינה בגבולות ההלכה?

השאלה מניחה שקיימת סתירה בין המציאות הנוכחית ובין מימוש האידיאלים המצופים ממנה בהיבט התקשורת וההלכתי. זאת לאור הנחת המוצא הרווחת כאילו התקשורת אכן משמשת בתור כלב השמירה של הדמוקרטיה. האמת היא שכבר זמן רב התקשורת אינה משמשת בתפקיד זה והפכה להיות צנרת הביוב שלאורכה זורמת לא מעט מהפסולת התרבותית והחברתית שלנו.

במציאות אידיאלית יכולה התקשורת – לו רצתה בכך – לשמש ככלב שמירה, ואכן ישנם עיתונאים מועטים העושים זאת על בסיס קבוע. בפעילות מעין זו אין, לעניות דעתי, סתירה הלכתית בתנאים מסויימים. במחקרים שונים שכתבתי הראיתי מהם התנאים ההלכתיים לפרסום תחומי מידע וידע שונים. לכל אחד מאותם התחומים ניתן למצוא תקדימים רבים בספרות ההלכה הענפה: ההלכה מכירה בכך שיש לאכוף נורמות חברתיות ודתיות, ולעיתים לעשות זאת, בין היתר, באמצעות פרסום ענישתם של חוטאים שונים. למשל: ארבעה מקרים בהם ישנו חיוב לפרסם הוצאה להורג (בן סורר ומורה, זקן ממרא, מסית ומדיח ועדים זוממים לפי חלק מן הראשונים) דרך פרסומים שונים שהיו נעשים בקהילות ישראל באשר הן – לעיתים במסגרת הקהילה הבודדה ולעיתים במסגרת כמה קהילות. לא פעם היו מעלים את סיפור המעשה ואת הענישה שבעקבותיה על הכתב, למען יידעו רבים יותר שלא היו בעת האירוע או במקום בו התבצע.

באותה מידה ניתן להצביע על שורה של הלכות המחייבות לפרסם מקרים שונים בהם היחיד נתון בצרה והפרסום עשוי לסייע לו. נוהל **עיכוב תפילה** שרווח בימי הביניים בקהילות אשכנז וצרפת והגיע

"לו--עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ²⁶	(י-ם): 16 ¹⁰	(ת"א): 16 ²⁵	(חיפה): 16 ¹⁴
צאת השבת	(ב"ש): 17 ²³	(י-ם): 17 ²²	(ת"א): 17 ²³	(חיפה): 17 ²²

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "וירא" [בראשית י"ח 1 – כ"ב 24]

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.

יום ה', י"ח בחשוון תש"ע (05 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם. אבא קובנר, 1978

לחופי צפון אפריקה הוא רק דוגמה אחת לכך. איש או אשה מקהילה מסוימת שחשו שקרה להם עוול ושאינן הם מצליחים לפתור אותו בבית הדין מסיבות שונות, יכלו למנוע את קריאת התורה בשבת עד אשר יתברר הדין בפני כל הקהילה ובכך השפיעו על סדר יומה. 'בעלי התוספות' ופוסקים רבים אחרים גיבו את המהלך במשך מאות בשנים. נוהל זה מצטרף לשורה של פרסומים שמטרתם היתה לסייע ליחיד הנתון במצוקה.

המכנה המשותף לכל הנושאים שההלכה דורשת את פרסומם הוא שאין זכות הציבור לדעת, אלא **שחובת הציבור לדעת**: חובה על כל יהודי לדעת כיצד לנהוג כמו גם להיות מודע לסבלו של רעהו. לו היתה תקשורת ההמונים חורטת עיקרון זה על דגלה - פניה ופני החברה היו משתנים ללא הכר.

עם זאת, ישנן לא מעט דילמות הלכתיות ופתרונות בצידן שאינן מצויות רק בכתבי 'החפץ חיים'. הוא העלה על נס את המודעות ללשון הרע ולרכילות, והציב את הגדרים והעקרונות בתחום זה, אשר ראוי שעיתונאים רבים יידעו אותם. אך מה בדבר הדלפות, חיסיון מקורות, זכות התגובה וניהול דיון על-פי כללי ההלכה וההגינות? לכל אלו, כמו ליתר הדילמות השונות הצומחות מאתגרי החיים, צריך להקדיש זמן ומחשבה, להעמיק בסוגיות, לדלות פתרונות ולהוכיח שהתורה נצחית ופתרונותיה נכונים לכל דור ואתגריו.

[המקור: כאן]

שבת שלום ומבורך,
ברברה ומרדכי

"לו--עמי שמע לי ישראל בְּדַרְכֵי יְהוָה. כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אֶכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדַי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ²⁶	(י-ם): 16 ¹⁰	(ת"א): 16 ²⁵	(חיפה): 16 ¹⁴
צאת השבת	(ב"ש): 17 ²³	(י-ם): 17 ²²	(ת"א): 17 ²³	(חיפה): 17 ²²

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "וַיֵּרָא" [בראשית י"ח 1 – כ"ב 24]

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.